

6. Зелінська Т.М. Формування мотивації досягнення у майбутніх учителів / Т.М. Зелінська, С.В. Воронова. – Черкаси, 2004. – С. 11–14.
7. Канюк С.С. Психологія мотивації / С.С. Канюк. – К.: Либідь, 2002. – С. 238.
8. Ковальчук В. Ефективний урок: технології, структура, аналіз / В.Ковальчук. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 59–60.
9. Панченко С. Психологічні аспекти ефективності сучасного уроку / С.Панченко // Психолог. – 2006. – №6. – С. 6–8.
10. Пометун О.І. Підготовка вчителів початкових класів: Інтерактивні технології навчання у ВНЗ / О.І. Пометун, О.А. Комар. – К., 2005. – С. 9–12.
11. Скуратівський Л. Мотив як рушійна сила діяльності учнів в процесі вивчення мов / Л.Скуратівський // Дивослово. – 2005. – №2. – С. 2–4.
12. Фаст О.Л. Формування мотивації учіння майбутніх учителів в умовах особистісно орієнтованої освіти / О.Л. Фаст // Нові технології навчання. – 2008. – №54. – С. 26–31.

Анотації

Тетяна БЕРНВАЛЬДТ

Формування мотивації навчальної діяльності майбутніх учителів в умовах сьогодення

У статті визначено актуальність формування мотивації навчальної діяльності майбутніх педагогів в умовах сьогодення. Розглянуто особливості внутрішньої і зовнішньої мотивації учіння, запропоновано

інтенсивні способи підвищення ефективності процесу навчання.

Ключові слова: мотив, мотивація, диференціація, інтерактивність, пізнання, успіх, дослідження.

Татьяна БЕРНВАЛЬДТ

Формирование мотивации учебной деятельности будущих учителей в современных условиях

В статье определено актуальность формирования мотивации учебной деятельности будущих педагогов в современных условиях. Рассматриваются особенности внутренней и внешней мотивации учения, предложены интенсивные способы повышения эффективности процесса обучения.

Ключевые слова: мотив, мотивация, дифференциация, интерактивность, познание, успех, исследование.

Tetyana BERNVALDT

Formation of motivation to the educational activity of the future teachers in modern conditions

In the article the urgency of the formation of motivation to the educational activity of the future teachers in modern conditions is defined. Considered are the peculiarities of the internal and external motivation of the teaching, offered intensive methods of increasing the efficiency of the training process.

Keywords: motive, motivation, differentiation, interactivity, knowledge, success, study.

Патріотичне виховання студентів педагогічного коледжу з використанням засобів ІКТ

Наталія ШАПОВАЛОВА,

спеціаліст першої категорії, викладач суспільних дисциплін

Патріотичне виховання як складова виховання в цілому є систематичною і цілеспрямованою діяльністю педагогічного колективу коледжу. Її метою є формування в молодого покоління патріотичної свідомості, високих моральних почуттів і переконань, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, що невіддільно пов'язано з цілісним процесом становлення особистості.

Соціально-економічні перетворення, зміна системи духовних цінностей і орієнтирів, що відбулися впродовж останніх десятиліть, позначилися на суспільній свідомості, призвели до руйнування традиційних моральних засад, знизили виховний вплив культури, мистецтва та освіти. У зв'язку з цим постала необхідність вирішення завдань та життя заходів, пов'язаних з вихованням патріотизму та формуванням громадянської свідомості населення України і молоді зокрема.

Останніми роками проблема виховання патріотизму, формування патріотичних цінностей у школярів висвітлювалась у працях В.Гуменюка, В.Каюкова, В.Кіндрата, К.Журби. До неї звертаються й дослідники Л.Алімова, Є.Белозерцев, І.Валєєв, Г.Волков, І.Ільїн, М.Нікандров та ін.

Актуальність проблеми спонукала і нас активізувати роботу. У Бериславському педагогічному коледжі громадянсько-патріотичному вихованню приділяється велика увага. Адже ми виховуємо

педагогів, людей, які, в свою чергу, будуть формувати морально-духовні цінності своїх майбутніх вихованців.

Метою статті є визначення ефективних форм роботи з патріотичного виховання студентської молоді, презентація власного досвіду, а також популяризація педагогічних інновацій.

Маючи досвід з підготовки та проведення заходів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, присвячених перемозі у Великій Вітчизняній війні, пропонуємо систему роботи з цієї теми.

У своїй діяльності з патріотичного виховання ми використовуємо той величезний потенціал, який має в собі краєзнавчий матеріал: знання про свою малу батьківщину, свою родину сприяють формуванню любові до неї, дбайливому ставленню до всього, що залишилося в спадок від попередніх поколінь. Виховання патріотизму, поваги до старших, їхньої долі здійснюється на конкретному історичному підґрунті. Тому для того, щоб підлітки змогли внутрішньо сприйняти ідею патріотизму, відчути радість пізнання нового про свою сім'ю, свою малу батьківщину, отримати задоволення від передання здобутих самостійно знань своїм одноліткам і старшим товаришам, потрібно постійно залучати їх до цієї роботи, виховувати громадянина не на абстрактних ідеалах, а на прикладах з життя батьків, мешканців міста, на подіях з його історії.

Такі заняття мають величезний емоційний вплив на підлітків, викликають почуття гордості за своїх близьких – учасників визначних історичних подій – спонукають пишатися своєю Батьківщиною.

У сучасній методичній літературі питанням виховання патріотизму приділяється недостатньо уваги. Тому ми намагаємось якомога більше самостійно працювати у цьому напрямі, завжди пам'ятаючи слова В.Сухомлинського, який писав: «...сила і ефективність патріотичного виховання визначається тим, як глибоко ідея Батьківщини захоплює особу, наскільки яскраво бачить людина світ і саму себе очима патріота» [7, с. 129]. Найбільш результативними щодо виховання любові до Батьківщини є навчальні заняття та позаурочні заходи, присвячені темі Великої Вітчизняної війни.

Чи не найкраще в такій діяльності, як виховання патріотизму, може допомогти метод проектів. Творчі роботи, пошуково-дослідницькі й презентаційні проекти виконуються студентами як індивідуально, так і в творчих групах. Результати роботи репрезентуються на заняттях з історії, тематичній класній годині, на науково-практичних конференціях, а також під час виховних заходів коледжу.

Вирішення завдань інформатизації в процесі викладання різних навчальних дисциплін, зокрема історичних, пов'язане з визначенням теоретичних засад організації процесу навчання із застосуванням ІКТ у психолого-педагогічному, дидактичному й методичному аспектах [4, с. 199]. Можливість використання ІКТ та інтернет-технологій на навчальних заняттях і в позаурочній роботі стимулює і

студентів, і викладачів до застосування проектного методу. Пошуково-дослідницька робота студентів з використанням ІКТ та інтернет-технологій дає позитивну мотивацію під час вивчення всіх навчальних предметів. Головна перевага застосування інформаційних технологій – це можливість перейти від заучування навчального матеріалу до його розуміння.

Головними напрямками позаурочної роботи з історії є:

- розвиток дослідницької діяльності студентів;
- закріплення і розвиток знань про історичну науку;
- розвиток історичного мислення;
- вироблення уміння поповнювати знання з різноманітних джерел інформації;
- встановлення зв'язку з регіональним компонентом;
- поширення досвіду творчої діяльності студентів;
- набуття досвіду публічних виступів.

Завдяки такій діяльності у студентів формуються компетенція у сфері соціальної діяльності, розуміння необхідності збереження і примноження інформаційних ресурсів, які в майбутньому можуть бути використані під час проходження педагогічної практики та в педагогічній діяльності; готовність і здатність нести особисту відповідальність за достовірність поширюваної інформації; повага до прав інших людей і вміння відстоювати власні права в питаннях інформаційної безпеки особистості.

Система роботи з використанням ІКТ та інтернет-технологій має такі переваги:

- зменшення непродуктивних витрат праці викладача, який у цьому випадку перетворюється на «технолога» сучасного навчального процесу, де провідна роль відводиться не стільки і не лише наставницькій діяльності педагога, скільки навчанню самих студентів;
- можливість вільного вибору студентами власної траєкторії навчання. Змінюється роль студента, який з пасивного слухача перетворюється на активну особу, здатну використовувати доступні їй засоби інформації;
- застосування диференційованого підходу до студентів, заснованого на визнанні того факту, що попередній досвід і рівень знань студентів різні, кожен розпочинає процес оволодіння новими знаннями на основі свого власного інтелектуального багажу, який і визначає міру розуміння ним нового матеріалу та його інтерпретацію;
- підвищення оперативності й об'єктивності контролю та оцінювання результатів навчання;
- забезпечення безперервного зв'язку у стосунках «викладач-студент»;
- індивідуалізація навчальної діяльності (диференціація темпу навчання, навчальних завдань тощо);
- підвищення мотивації навчання;
- розвиток у студентів продуктивних, творчих функцій мислення, інтелектуальних здібностей, формування операційного стилю мислення.

Таблиця 1

Етапи та зміст роботи над проектом «Моя родина в роки війни»

Етапи роботи над проектом	Зміст роботи студентів	Очікуваний результат розумової діяльності студентів
<i>I етап.</i> Вибір теми	Аналіз вивчених на заняттях з історії фактів, визначення питань, що цікавлять підлітків, формулювання проблеми дослідження. Виявлення особистого інтересу до тієї або іншої історичної події	Можливість поставити проблему, наприклад: розуміння зв'язку епох (Велика Вітчизняна війна – сучасність); осмислення значущості історичного досвіду для студента; можливість навчитися вживатися в образ іншої людини, «ставати на її місце», міркувати з її погляду; відчуття зв'язку епох і поколінь; розуміння жадливості війни; усвідомлення того, що самовідданість і наполеглива праця народу дали змогу захистити Вітчизну і зберегти її незалежність
<i>II етап.</i> Пошукова робота	Збирання матеріалу	Робота в районних музеї та архіві, зустрічі й бесіди з ветеранами Великої Вітчизняної війни, свідками подій, складання запитань для інтерв'ю з рідними та близькими. Ознайомлення студентів з конкретними долями людей, життям та побутом тих років; співвіднесення фактів місцевої історії з подіями історичного значення, визначення місця і ролі подій, що відбувалися в районі, місті, селі, в загальній історичній картині, – усе це сприяє появі почуття причетності до подій вітчизняної історії
<i>III етап.</i> Складання сценарію презентації	Вибір сюжету для розповіді, добирання інформації, складання плану її викладу	Аналіз інформації, отриманої під час пошукової роботи. Узагальнення фактів. Якщо на другому етапі використовувалася дидактичний принцип «від загального до особистого», то тепер відбувається реалізація принципу «від близького до далекого, від особистого до загального». Отримані узагальнення мають особистий сенс для підлітків
<i>IV етап.</i> Створення презентації	Оформлення слайдів текстовою, графічною, звуковою інформацією. Створення анімації	У ході роботи учасники проекту ніби стають на місце своїх героїв, «проживають» їхню долю. Це викликає сильні емоційні почуття. У результаті студенти приходять до глибшого розуміння епохи, що вивчається, вчинків представників минулих поколінь
<i>V етап.</i> Захист презентації	Захист проекту і подальша демонстрація презентації в пам'ятні дні, на лінійках, на тематичній класній годині, заняттях з інформатики та історії, для студентів інших курсів, використання під час проходження педагогічної практики	Студенти отримують задоволення від: виконаної творчої роботи; можливості донести до інших свої висновки, почуття, переживання; усвідомлення необхідності й корисності своєї праці; знаходження однодумців

За умови систематичного використання інформаційних технологій у навчальному процесі в поєднанні з традиційними методами навчання можна значно підвищити його ефективність [1, с. 19].

Поєднання методу проектів та ІКТ, на нашу думку, дає змогу більш продуктивно, усвідомлено, доступно та емоційно ознайомити студентів з матеріалом теми. Вивчення теми «Велика Вітчизняна війна» починається з роботи над проектом «Моя родина в роки війни». Заздалегідь оголошуються тема проекту, мета, обґрунтовується необхідність пошукової діяльності, наголошуючи, що війна торкнулася кожної сім'ї, у тому числі й вашої, прийшла в кожен дім. Як наочні матеріали студенти використовують ксерокопії документів і нагород, фотографії і медалі своїх рідних, які брали участь у війні. Також можна використати результати пошукової діяльності попередніх років.

Далі робота над проектом може здійснюватися так (див. табл. 1).

Ми вважаємо, що на заняттях з історії завдання мають бути орієнтовані на творчо-пошуковий

характер пізнавальної діяльності, на розвиток у студентів умінь аналізувати, зіставляти тексти документів, отриману інформацію, висловлювати й обґрунтовувати власні оцінки і судження з поставленої проблеми. Досягнення цього неможливе без вивчення документів, історичних першоджерел, документальних свідчень очевидців, художніх творів. Заняття, що передбачають самостійну роботу студентів з інформацією, є успішнішими, якщо в їх основі лежить конкретна програма дій, побудована відповідно до певного дидактичного завдання і змісту навчального матеріалу, з урахуванням підготовленості студента до роботи. Це допомагає йому виробити своє власне ставлення до проблеми. Навчальний процес набуває дослідницького характеру. Змінюється і функціональна діяльність викладача: він діє переважно як організатор і координатор самостійної роботи студентів.

З досвіду роботи можна стверджувати, що саме в результаті проектної діяльності відбувається накопичення історико-краєзнавчих знань у студентів,

формується почуття патріотизму не лише в учасників проекту, а й у слухачів.

Отже, організація роботи студентів над проектом «Моя родина в роки війни» дає змогу вирішити такі навчальні завдання:

- ознайомлення студентів з подіями, що відбувалися в роки Великої Вітчизняної війни на території області, району, міста, села, в окремій родині;
- конкретизації теоретичних знань, отриманих на заняттях з історії;
- усвідомлення ролі рідних та близьких в захисті Вітчизни від фашистських загарбників;
- формування у студентів почуття причетності до історії рідної країни;
- зміцнення взаєморозуміння між представниками різних поколінь.

Все це забезпечує духовно-моральну орієнтацію підлітків у житті, їхню соціальну адаптацію, розвиток і саморозвиток особистості в цілому [3, с. 29]. Крім того, інтеграція двох напрямів – гуманітарного і технічного (робота з комп'ютером) – сприяє:

- активізації розумових процесів, розвитку мислення;
- розширенню меж творчої діяльності;
- формуванню практичних навичок пошуково-дослідницької роботи;
- розвитку ключових компетенцій, передусім інформаційної;
- набуттю досвіду емоційно-ціннісного ставлення до історії і людей рідного краю.

У результаті відбувається формування таких якостей особистості, які сьогодні особливо необхідні майбутньому педагогу: діалогічності мислення, уміння вести інтелектуальний діалог, самостійності у процесі набуття знань, творчої активності. А в сукупності усі зазначені чинники створюють те середовище, в якому відбувається становлення патріотичної особистості, що усвідомлює цінності рідної історії і культури, має чітку громадянську позицію, готова працювати на благо рідної землі. Так, використання ІКТ в історико-пошуковій діяльності стає ефективним засобом громадянсько-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Впровадження інтерактивних методів, методу проектів та ІКТ відбувається відповідно до тенденцій розвитку інформаційного суспільства XXI ст., в якому вагома роль відводиться культурі майбутнього педагога, в основі котрої має лежати сукупність професійних, соціальних і етичних норм поведінки людини.

Література

1. Баханов К.О. Життєтворчі проекти в навчанні історії України: посіб. для вчителів / К.О. Баханов, В.А. Нищета. – Х.: Основа, 2008. – 109 с.
2. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / Н.В. Вовковінська, Ю.О. Дорошенко, Л.М. Забродська, Л.М. Калініна, В.С. Коваль та ін.; за ред. В.М. Мадзігона, Ю.О. Дорошенка. – К.: Пед. думка, 2003. – 272 с.
3. Нетьосов С.І. Навчання основ правознавства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій / С.І. Нетьосов. – Х.: Основа, 2010. – 127 с.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2001. – 272 с.
5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / С.Г. Карпенчук. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К.: Вища шк., 2005. – 343 с.: іл.
6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.: іл.
7. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.
8. Хуторской А. Практикум по дидактике и современным методикам обучения / А. Хуторской. – СПб., 2004. – 539 с.

Анонси

Наталія ШАПОВАЛОВА

Патріотичне виховання студентів педагогічного коледжу з використанням засобів ІКТ

У статті розкрито особливості системи патріотичного виховання майбутніх педагогів. Репрезентовано досвід роботи з патріотичного виховання студентів засобами ІКТ та визначено ефективні форми діяльності в цьому напрямі.

Ключові слова: морально-духовні цінності, патріотичне виховання, метод проектів, ІКТ, історико-пошукова діяльність.

Наталья ШАПОВАЛОВА

Патриотическое воспитание студентов педагогического колледжа с использованием средств ИКТ

В статье раскрываются особенности системы патриотического воспитания будущих педагогов. Представлен опыт работы по патриотическому воспитанию студентов с использованием средств ИКТ и определены эффективные формы деятельности в этом направлении.

Ключевые слова: морально-духовные ценности, патриотическое воспитание, метод проектов, ИКТ, историко-поисковая деятельность.

Nataliya SHAPOVALOVA

Patriotic upbringing of the students of the Teachers' Training College with the use of means ICT

In the article features of system of patriotic upbringing of the future teachers are revealed. The operational experience on patriotic upbringing of students with the use of means ICT is presented and effective forms of activity in this direction are certain.

Keywords: moral and spiritual values, patriotic upbringing, method of projects, ICT, historical search activities.